

ombudsman
veřejný ochránce práv

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ PŘÍPADY VEŘEJNÉ OCHRÁNKY PRÁV 2017

Rasa, etnický původ, národnost

Segregace v základní škole – sp. zn. 5495/2015/VOP

Základní škola v Krásné Lípě vytvořila etnicky segregované první třídy, ve kterých se romští žáci vzdělávají odděleně od neromských. K odstranění nezákonného stavu nedošlo ani po kontrole České školní inspekce.

Ochránkyně vyzvala zřizovatele k nápravě, což neučinil, ani nerealizoval navržená doporučení ochránkyne. Stěžovatelům nabídla metodickou pomoc pro případ, že by se chtěli bránit podáním žaloby u soudu.

Ochránkyně se v této záležitosti zabývala též postupem České školní inspekce. Konstatovala, že v obdobných případech nestačí, že inspekce shledá porušení školského zákona a podá zřizovateli návrh na odvolání ředitele či ředitelky školy. Musí také zahájit přestupkové řízení pro neodstranění nedostatků zjištěných inspekcí a uložit ředitelce školy za diskriminaci pokutu, která bude účinná, přiměřená a hlavně odrazující.

Ústředí České školní inspekce seznámilo se závěry ochránkyne ředitele a ředitelky regionálních inspektorátů.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5056>

Kontrola cestujících na letišti – sp. zn. 4637/2015/VOP

Romští cestující byli na pražském letišti odmítnuti při odbavení k letu do Kanady, a to i přesto, že měli platné cestovní doklady. Tři osoby, které se nepředstavily a neměly na sobě žádné označení, se romských cestujících v odbavovací hale ptaly na účel jejich cesty a následně je bez odůvodnění vykázaly z letiště.

Pro nedostatek podkladů nebylo možné diskriminaci s jistotou prokázat. Ochránkyně však cestujícím, letecké společnosti, letišti a také bezpečnostní společnosti kontrolující cestovní doklady doporučila, jak v obdobných situacích postupovat, aby bylo zachováno právo na rovné zacházení.

Podle dostupných informací k podobným situacím dochází také na mezinárodních letištích v některých dalších evropských zemích.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5670>

Nevýhodný podnájem pro romskou rodinu – sp. zn. 3449/2017/VOP

Bytové družstvo udělilo souhlas s podnájemem na mimořádně krátkou dobu tři měsíce proto, že podnájemci byli romského původu. Ostatním podnájemcům družstvo běžně udělovalo

souhlas na dobu jednoho roku. Ochránkyně konstatovala, že takové jednání představuje přímou diskriminaci. Bytové družstvo od diskriminace upustilo a rodina nadále bydlí v bytě za férových podmínek.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5604>

Sexuální orientace

Neumožnění darování krve homosexuálnímu dárci – sp. zn. 3997/2016/VOP

Stěžovatele, který chtěl darovat krev, odmítla dvě transfuzní zařízení z důvodu jeho homosexuality, přestože zdůraznil, že nemá rizikové sexuální chování. Ochránkyně konstatovala, že odmítnutí dárce pouze z důvodu sexuální orientace je přímou diskriminací. Oproti tomu ale není diskriminací vyloučení z možnosti darovat krev v případě mužů, kteří měli v uplynulém roce pohlavní styk s jiným mužem, protože takové pravidlo sleduje legitimní cíl zajištění bezpečnosti a nezávadnosti odebrané krve. Ochránkyně však současně doporučila odborným společnostem, aby tuto podmínku podrobovaly průběžnému hodnocení s ohledem na aktuální vývoj lékařských a epidemiologických poznatků – v jiných státech EU je totiž tato doba kratší.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5760>

Pohlaví

Nerovné odměňování po návratu z rodičovské dovolené – sp. zn. 6862/2016/VOP

Zaměstnankyně ministerstva po návratu z rodičovské dovolené dostávala za srovnatelnou práci výrazně nižší plat než ostatní. Přestože byli její nadřízení s její prací spokojeni, více než rok neprovedli její hodnocení, které je podmínkou pro zvýšení osobního příplatku. Jiní kolegové byli přitom ohodnoceni během pár měsíců.

Stěžovatelka se obrátila s žalobou na soud, který dosud nerozhodl.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5412>

Zákaz vstupu s kočárky do prodejny – sp. zn. 6899/2015/VOP

Provozovatelka zakázala vstup do prodejny s kočárky. Stěžovatelka kvůli tomu nemohla v prodejně nakoupit, jelikož pro ni bylo nepřijatelné nechat kočárek s dítětem před vstupem do obchodu bez dohledu. Musela proto chodit nakupovat do vzdálenějších supermarketů. Podle provozovatelky byl zákaz stanoven z důvodu zajištění dostatku prostoru v prodejně a bezpečnosti ostatních nakupujících.

Ochránkyně konstatovala, že se jedná o nepřímou diskriminaci z důvodu pohlaví (rodičovství), jelikož zamýšleného cíle bylo možné dosáhnout mírnějšími prostředky. Ochránkyně dále konstatovala pochybení České obchodní inspekce, která podnět stěžovatelky původně špatně vyhodnotila – nezabývala se totiž vůbec diskriminací spotřebitele z důvodu pohlaví a nezjistila konkrétní podmínky v provozovně.

Nakonec se podařilo dosáhnout řešení – provozovatelka pravidla změnila a zákaz vstupu s kočárky omezila jen na situace, kdy je v prodejně přítomno větší množství zákazníků.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5332>

Trans muž a potvrzení o zaměstnání – sp. zn. 7121/2015/VOP

Stěžovatel absolvoval úřední změnu pohlaví a potřeboval pro nového zaměstnavatele potvrzení o zaměstnání (tzv. zápočtový list) od svého dřívějšího zaměstnavatele, ale ve znění na svou současnou identitu tak, aby z něj nebylo zřejmé, že prodělal změnu pohlaví. Nepřál si, aby jeho současný zaměstnavatel a kolegové o této skutečnosti věděli.

Přestože z platných pracovněprávních předpisů nevyplývá povinnost zaměstnavatele vystavit dodatečné potvrzení o zaměstnání (vydává se zaměstnanci ke dni ukončení pracovního poměru), ochránkyně dřívějšímu zaměstnavateli stěžovatele doporučila toto potvrzení vystavit. Trans osoby se často nacházejí ve zcela specifických životních situacích, na které platné právo nepamatuje – přesto by v důsledku své pohlavní identifikace neměly být diskriminovány.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5762>

Věk

Mobilní telefon pouze pro zletilé – sp. zn. 5618/2016/VOP

Banka nabízela v marketingové akci zvýhodněnou koupi mobilního telefonu, odmítla však nezletilého zájemce. Ochránkyně konstatovala, že absolutní neprostupnost věkové hranice je diskriminační, přičemž přiměřené řešení by např. mohlo být v případě nezletilých klientů podmínění koupě telefonu souhlasem zákonných zástupců. Ochránkyně bance dále doporučila, aby nezletilé klienty lépe informovala. Banka doporučení ochránkyně přijala a svou praxi změnila.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5734>

Férové podmínky vyplácení odchodného seniorům – sp. zn. 84/2016/DIS

Na ochránkyni se obrátil s dotazem zaměstnavatel ve veřejné správě, který zamýšlel zavést systém vyplácení odchodného těm zaměstnancům, kteří bezprostředně po nabytí nároku na starobní důchod ukončí pracovní poměr.

Ochránkyně navrhované opatření posoudila z pohledu práva na rovné zacházení a konstatovala, že pokud budou všichni zaměstnanci včas informováni o možnosti volby mezi setrváním v pracovním poměru či jeho ukončením a vyplácením odchodného, dané opatření nebude diskriminační z důvodu věku. Zaměstnavatel formulaci opatření upravil dle doporučení ochránkyně tak, aby bylo férové pro všechny zaměstnance.

Stanovisko dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5720>

Zdravotní postižení

Nevyhovující byt pro rodinu s autistickým dítětem – sp. zn. 5517/2016/VOP

Rodina v celkově tíživé sociální situaci s dítětem trpícím autismem bydlela ve velmi malém bytě. Stísněný prostor bez dostatku soukromí nevyhovoval potřebám dítěte s ohledem na jeho zdravotní postižení. Rodina proto požádala město o přidělení většího bytu. Ani po roce a půl čekání však město rodině nenabídlo vhodnější bydlení.

Poté, co se ochránkyně začala případem zabývat, město souhlasilo s přidělením odpovídajícího bytu. Ochránkyně městu dále doporučila přijmout a zveřejnit transparentní pravidla pro přidělování obecních bytů a upustit od vybírání poplatků za přijetí žádosti o byt, jelikož poplatek nebyl přiměřený a mohl nepříznivě dopadat na některé skupiny obyvatel nacházejících se v tíživé životní situaci, jako seniory, osoby se zdravotním postižením či osamělé rodiče s dětmi.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4960>

Přístup HIV pozitivních osob ke zdravotní péči

Ochránkyně se v uplynulém roce zabývala více případy, které se týkaly odmítnutí přístupu HIV pozitivních osob ke zdravotní péči, ať již se jednalo o stomatologii (sp. zn. 3210/2016/VOP) či estetickou medicínu (sp. zn. 3744/2016/VOP).

Ochránkyně opakovaně konstatovala, že infekce virem HIV v asymptomatické fázi představuje antidiskriminačním zákonem chráněný důvod zdravotního postižení. Poskytovatelé zdravotní péče tedy nemohou pouze na základě HIV positivity odmítnat přijmout pacienty do péče. Je však v pořádku, pokud např. kliniky estetické medicíny provedení chirurgického zákroku podmíní v případě HIV pozitivního pacienta dalšími vyšetřeními za účelem zjištění jeho aktuálního zdravotního stavu a rizik operace.

Zprávy dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5776> a z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5846>

Víra, náboženství, světový názor

Veganské stravování v mateřské škole – sp. zn. 6481/2017/VOP

Na ochránkyni se obrátila stěžovatelka, které nevyhovovalo, že jí mateřská škola neumožňuje žádným způsobem zajistit veganské stravování jejich dětí, a to ani tak, že by jídlo dopředu připravovala sama. Mateřská škola však musí na základě dohody se zákonnými zástupci stanovit rozsah a způsob stravování dětí. Aby bylo možné takovou dohodu uzavřít, je třeba, aby škola učinila vstřícné kroky nejenom k dětem s intolerancí na potraviny, ale i k dětem, jejichž rodiče se z důvodu svého světového názoru rozhodli pro vegetariánskou či veganskou stravu.

Zpráva dostupná z: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5544>